

DIFER FELMÉRŐ RENDSZER

A Difer felmérő rendszer megismerése, kipróbálása, kiértékelésének módja. Szülőknek adható összegzett mérési lap. Hogyan tovább?

Krepsz – Kapai Bernadett

11/2018

Bázisintézményi program Zalaapáti Gábor Ált. Iskola

Difer felmérő rendszer

A Difer felmérő rendszer megismerése, kipróbálása, kiértékelésének módja. Szülőknek adható összegzett mérési lap. Hogyan tovább?

DIFER = DIagnosztikus FEjlődésvizsgáló Rendszer 4-8 évesek készségfejlődésének vizsgálatára

A DIFER programcsomag célja, funkciója, hogy segítse az eredményes iskolakezdet.¹

Jelenleg hét készséget vizsgál / mér a teszt 2 bővítés lett a közel jövőben:

1. írásmozgás-koordinációt
2. beszédhallást
3. relációszőkincset
4. elemi számolási készséget
5. tapasztalati következtetést
6. tapasztalati összefüggéskezelést
7. szocialitást
8. *A rendszerező képesség fejlődése*
9. *Az elemi kombinatív képesség fejlődése,*

A tesztet felveheti óvodai és iskolai pedagógus. 7 tesztből áll, mind a hét teszt **kartonlapjain pontos instrukciók találhatók.** „A mérés előtt alaposan tanulmányozni kell a tesztlapokat, különösen azoknak, akik nem vettek részt megfelelő továbbképzésben.”²

A teszt felvétele kétszemélyes. „Az ismételt mérések során azonban mindig csak azokat a feladatelemeket kell mérni, amelyek a korábbi méréskor még nem működtek (vagyis a kérdőjeles feladatelemeket)”³

Nálunk az óvodában minden gyereknek van egy „füzete”: Fejlődési mutatója, amiben a **fejlődésük több éven keresztül nyomon követhető.** A gyerekek a füzet jobb oldalára az előre rajzolt jelüket kiszínezik.

Bővített új verziós fejlődési útmutató.

¹ <http://www.edu.u-szeged.hu/difer/?pid=bemutatas>

² Difer mappa használati útmutatóval

³ uaz, mint 2.

„A Fejlődési mutató c. füzetben **minden teszt** elemeinek táblázata alatt két számsort tartalmazó táblázat található. A felső számsor a jó megoldások (pipák) ... darabszámát adja. Ezek mindegyike alatt található egy másik szám, amely az elért pontszám százalékban kifejezett értékét mutatja.”⁴

„A gyerek válasza alapján eldöntjük, hogy az adott feladatelem működik – e. Ha működik, akkor a Fejlődési mutató megfelelő kis négyszögébe pipát (✓) írunk be. Ha azt állapítjuk meg., hogy még nem működik, akkor kérdőjelet (?). (Kivételt képez ez alól a szocialitás, amit a rangskála megfelelő számaival értékelünk 1 – 5 –ig)”⁵

[illegible]

Minden készség, képesség **5 fejlettségi szintből** áll.

A teljesítmény alapján a gyerekek a következő **szinteket** érhetik el:

Előkészítő →kezdő →haladó →befejező →optimum

A fejlesztés feladatai a különböző szinteken különbözőek.

A cél: iskolakezddéskor ne legyen egy vagy kettőnél több kezdő szakasza a vizsgált gyerekeknek.

Javasolt, hogy ezek a gyerekek járjanak még egy évet óvodába.

⁴ Diagnosztikus Fejlődésvizsgáló Rendszer MOZAIK KIADÓ - Használati útmutató

⁵ uaz, mint 4.

A teszt kétszemélyes, 3 nap alatt vehető fel.

A vizsgálatok javasolt rendje		
Első vizsgálati alkalom	Második vizsgálati alkalom	Harmadik vizsgálati alkalom
Írásmozgás koordináció	Beszédhanghallás	Relációs szókincs
Összefüggés - megértés	Következtetés	Elemi számolási készség
Mindegyik vizsgálati napon el kell végezni a szocialitás megjelölt feladatait, melyet a teszt. A szocialitás vizsgálata valamennyi kritikus készség mérésekor szerepel.		

Mi is az a DIFER INDEX?

„Az elemi alapkészségek fejlettségét – IQ-hoz hasonlóan - egyetlen számba sűrítettük (DIFER INDEX) ... egyszerű módon határozzuk meg: **a hét készség százalékpontban megadott fejlettségének átlagát vettük.**”⁶

A gyerekek minden tesztben elérték valamennyi % -ot. Ezeket összeadjuk, majd elosztjuk 7-tel. Így kapjuk meg a DIFER INDEX eredményét.

„A hét teszt százalékpontban kifejezett globális mutatóinak átlaga adja a DIFER- indexet. **Ez a legátfogóbb fejlődési mutató, a gyerek általános aktuális fejlettségét, fejlődési folyamatát jellemezi.**

A fejlődési mutató című füzet borítójának belsején 7 globális mutató és a DIFER – index alakulását színes oszlopok szemléltetik. Az elért százalékpontot a megfelelő oszlop áthúzásával jelöljük. Az így kapott

vonál bal oldalára írjuk a mérés évszámát (pl.: 10), a jobb oldalára pedig a hónapot (05)”⁷

A méréseket célszerű más – **más színnel jelölni** a könnyebb áttekinthetőség miatt.

Pl.: 2009 .10 = **kék szín** 2010. 05. = **piros**

⁶ Nagy József – Józsa Krisztián – Vidákovich Tibor – Fazekasné Fenyvesi Margit: Az elemi alapkészségek fejlődése 4-8 éves életkorban. MOZAIK KIADÓ, Szeged 2004. 83pp.

⁷ Uaz., mint az 4.

1. Írásmozgás – koordináció

„Az írásmozgás elsajátításának előfeltétele: a pontos észlelés, a szem-kéz koordináció, a finommozgások megfelelő szintű fejlettségi szintje:

1. kicsiny vonalak, vonalkombinációk pontos észlelése,
2. szem-kéz koordináció: és ezek reprodukciója.”⁸

- Az írás elsajátítása függ a kéz finommozgásától. Ez az érési folyamat az első 5-8 év alatt valósul meg.
 - Az írás felmérése csoporthoz történik, minden gyerek kap egy felmérő lapot. (1. ábra)
 - A felmérés közben néznünk kell a ceruzafogást, a természetes irányt! Ha valamelyikkel gond van, jelölni szoktuk a lapon: c= ceruzafogás, h= haladási irány.
- A felmérés közben (szocializáció 1.a., 1.b. pontjára figyelünk!) Majd a fejlődési mutatóban jelöljük.
 - 1. a.: Társakhoz való viszony
 - 1. b.: Késleltetett utasítás

1. ábra

„A rajzolt elemek 4 csoportba oszthatók:

1. függőleges, egyenes
2. kör és fordított csésze
3. háromelemű rajzok (3 db)
4. két darab hurkos vonalrajz.”⁹

A mérőlap 8 vonalrajz másolását vizsgálja tartalom, elhelyezés és méret szerint. A rajzokat három szempont szerint értékeljük: **T = tartalom, E = elhelyezés, M = méret.** Mivel a teszt 8 éves korig mér, ezért a középső csoportos gyerekek lehetséges, hogy megriadnak a lemásolandó alakzatoktól. Középső csoportban az első mérésnél van amikor csak az első 2 alakzatot másolják le a gyerekek. Nem baj, megdicséjük őket, és majd nagycsoportban teljesítik a következő elemek másolását. Középső csoportban a cél, hogy megszokják azt az embert, aki mér és a mérési szituációt.

⁸ http://janus.ttk.pte.hu/tamop/tananyagok/tukacs_ink_int/docbook/ar01s17.html

⁹ uaz, mint 8.

„Amire figyelünk kell az értékelésnél:

- **T** = tartalom (1 = felismerhető, minden eleme megvan, nincs csere, nincs hiány. Ha a tartalom 0, akkor az összes többi is 0.)
- **E** = elhelyezés (eltérés nem lehet több 4 mm, és a rajz nem dőlhet. Ha az elhelyezés 0, akkor a méret is 0.)
- **M** = méret (akkor jó, ha a rajz eleme 1 mm nagyobb, illetve kisebb)¹⁰

Elérhető szintek:

Előkészítő → kezdő → haladó → befejező → optimum

- ✚ Optimális szinten iskolába lépők 6 % -a van, befejező szinten 29 % az ő esetükben nincs szükség a fejlesztésre
- ✚ Haladó szinten 30% - többségüknek azonban kudarcélményekkel terhelt nehézséget okoz az írástanulás.
- ✚ Kezdő szinten lévők sem érettek az írástanulásra.
- ✚ Előkészítő szinten van a középső csoportosok 24%, ami a nagycsoport végére 4 % lesz.

Minta a különböző szintekre (2. ábra)¹¹

2. ábra

Fejlettség (okajánási szintek)	I			O			n			Z			u			w			M			N			Sp
	T.	E.	M.	T.	E.	M.	T.	E.	M.	T.	E.	M.	T.	E.	M.	T.	E.	M.	T.	E.	M.	T.	E.	M.	
Előkészítő szint 0-24																									12,5
Kezdő szint 25-49																									41,7
Haladó szint 50-59																									62,5
Befejező szint 70-89																									70,6
Optimális szint 90-100																									91,7

I = tartalom, E = elhelyezés, M = méret

¹⁰ uaz, mint 8.

¹¹ Nagy József – Józsa Krisztián – Vidákovich Tibor – Fazekasné Fenyvesi Margit: Az elemi alapkészségek fejlődése 4-8 éves életkorban. MOZAIK KIADÓ, Szeged 2004. 10.p.

Fejlesztési lehetőségek - Írásmozgás koordináció¹²

Fontos a gyakorlás - 6 – 7 éves korban - 5 -10 perc naponta vagy más naponta.

✚ Az írásmozgás – koordináció fejlődése 3 éves kor körül kezdődik és 6-8 éves korban fejeződik be.

✚ **5 fejlődési szint van** az írásmozgás koordinációnál, melyek egymásra épülnek:

Firkálás → Színezés → Ráírás → Másolás → Leírás → Kézírás

Firkálás: örömforrás

Színezés: kiszínezendő rajz, kiszínezhető területeket kínál, tehát a firkáló mozgásoknak korlátokat szab. Fontos a gyerekeknek elmondani, hogy vonaltól vonalig színezzenek, hiszen az iskolában sem térhet ki a vonalrendszerből. Mi felhívjuk a figyelmüket, hogy úgy színezzenek, hogy ne maradjon fehér folt a színezésben!

Ráírás: nyomon követés, írásmozgás teljes korlátozottsága.

Másolás: külső minta reprodukálása. Meghatározott alakzat, térbeli elhelyezés, méret.

- ✚ Előkészítő szinten rendszeresen lehetővé kell tenni a firkálást, kezdő és haladó szinten pedig a mindennapos rajzolást.
- ✚ A fejlesztést középső cs. – nagycsoportig kell megtervezni, megszervezni, megvalósítani.
- ✚ **Direkt fejlesztés káros, mint hasznos!**
- ✚ Csakis a kéz, ujjak finommozgását igénylő, különböző funkciójú játékok rendszeres használata lehet a célra vezető.

Lehetőségek a fejlesztésre:

Ujjmozgás – koordináció: ujj ismeret, ujjak tornáztatása eszközökkel, labdák tapogatása, titokzsák csavaros játékok, hamupipőke, csipeszelés, orvosi csipesz, szemcseppentő, fonás, pókszövés, gyurmázás, fakocka, építőjáték, lego, pöttyi, puffasztott kukac, marokkó, formakirakás, képeslap, papírtépés, cipőfűző verseny, fűzőcske, termésfűzés, papírfűzés, gyöngykirakó, gyöngyfűzés, mesekockából képkirakás, illesztés, puzzle, tépés, hajtogatás, bábozás, nyomattechnikák,

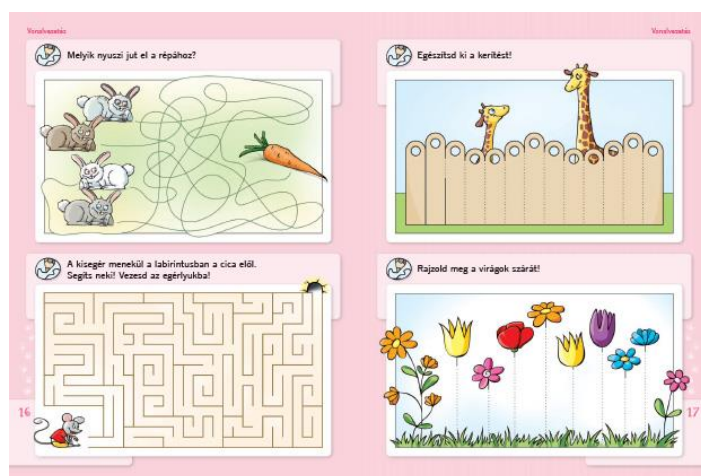
Színezés: sablonok színezése, színezés nagy felületen, színezés kis felületen, szegélydísz, sordísz, átrajzolás, krétarajz, homokrajz, karcolás,

Ráírás: vonalvezetési gyakorlatok, vonalfolytatás, vonalkövetés, pontok összekötése.

¹² Miskolcziné Radics Katalin, Dr. Nagy József: Difer-programcsomag: Írásmozgás-koordináció fejlesztése 4 – 8 éves korban. Mozaik kiadó 2007

Felhasználható könyvek a fejlesztéshez:

- **Írásmozgáskoordináció** Difer Programcsomag: ÍRÁSMOZGÁSKOORDINÁCIÓ fejlesztése 4 – 8 éves korban MOZAIK KIADÓ
- Rosta Katalin-Rudas Zsuzsanna - Kisházi Gergely: **Hüvelykujjam...** (mozgás, írás) kiadó: Logopédia KKT ...
- Szabó Borbála: **Mozdulj rá!** (mozgás, írás) kiadó: Logopédia KKT ...
- Színezd ki ... és Rajzolj te is íráskészséget fejlesztő feladatgyűjtemény
- Kelédi Lászlóné: **Íráselemek gyakorlása** kiadó: Logopédia KKT ...
- Ladányiné Orsós Ibolya: **Varázsképek 1.** Készségfejlesztő színezős munkafüzet. Pannon – Literatúra Kft, 2008
- Kriston – Bordi Zsuzsanna: **Difer fejlesztő füzetek** (Írás) Mozaik kiadó 2008

Difer fejlesztő füzetek: Írás¹³

¹³ <https://www.mozaike.info.hu/Homepage/Mozaportal/MPreview.php?bid=MS-9329U>

2. Tapasztalati összefüggés - megértés¹⁴

„Az összefüggések a feltétellel, annak velejárójával és a közöttük lévő viszonyal jellemezhetők.”¹⁵

- ✚ A teszt 8 elemi összefüggésfajtának megfelelően 8 feladatból épül fel. A középsősöknél áprilisban szoktuk elvégezni a felmérést, ezért „fél” tesztet végzünk, így a kapott eredményt meg kell szorozni 2-vel.
- ✚ 3-4 éves életkorban rendkívül gyors fejlődéssel szembesülünk.

Mérés menete:

Összefüggés –megértés- egy gyerek jön be, kétszemélyes a helyzet. (szocializáció 2a., 2.b. pontját rögzítem)

2.a.: Kapcsolatfelvétel rögzítése

2.b.: Erkölcsei érzék (Sanyi..)

Rögzítés a fejlődési mutatóban.

Teszt felvétele, instrukció a lapon, eredmények rögzítése a füzetben.

Én a „TOLL” példával szoktam kezdeni, így egy kicsit oldottabb lesz a légkör, hisz a gyerekek is kipróbálhatják.

Ha kezünkben tartott tollat elengedjük, akkor leesik.

- Mit gondolsz, csak akkor esik le a toll, ha elengedjük?
- Ha elengedem a tollat, akkor biztos, hogy leesik?
- Az elengedés miatt esik le a toll? (igen)
- Szerinted, ha elengedem a tollat, akkor mindig leesik? Vagy nem mindig?

Közben figyelem a gyerekeknél: (szocializáció 2. c, 2. d, 2. e, 2. f oszlop)

2. c: feladatvállalás

2. d: feladattartás, kitartás

2. e: érzelmi viszonyulás

2. f: koncentráció

Rögzítés a fejlődési mutatóban.

¹⁴ http://janus.ttk.pte.hu/tamop/tananyagok/tukacs_ink_int/docbook/ar01s22.html

¹⁵ Nagy József – Józsa Krisztián – Vidákovich Tibor – Fazekasné Fenyvesi Margit: Az elemi alapkészségek fejlődése 4-8 éves életkorban. MOZAIK KIADÓ, Szeged 2004. 83pp.

- ✚ Az iskolába lépők 10 % reked meg az előkészítő vagy kezdő szinten.
- ✚ Az iskolai oktatás nap mint nap összefüggések sokaságát használja.
- ✚ Fejlődése: spontán.
- ✚ Mivel fejleszthető a legjobban? MESE, ELBESZÉLÉSSZERŰ KÖRNYEZETISMERETEK.

Felhasználható könyv a tapasztalati következtetés fejlesztéshez: Nagy József: FEJLESZTÉS mesékkel – Az anyanyelv, a gondolkodás fejlődésének segítése mesékkel 4-8 éves életkorban (3.ábra)

3. Beszédhanghallás

„Beszédhanghallás spontán fejlődő készség.... A beszédészlelés pedig az olvasás – írástanulás egyik kritikus kognitív feltétele... A beszédhangok megkülönböztetése tulajdonságaik alapján történik. A beérkező akusztikus jeleket elemezzük, alkotóelemeire bontjuk, azonosságokat és különbségeket állapítunk meg... A beszédhanghallás az életkorral párhuzamosan fejlődik.”¹⁶

- ✚ Hangpárokat különböztet meg készség, azaz felismerés szintjén. A gyerekeknek csak hallás után kell a beszédhangok tulajdonságai alapján differenciálniuk.
- ✚ Egyéni a vizsgálat. Gyerek nem láthatja a szánkat.
- ✚ Rövid változatot alkalmazzuk először, majd, ha 1 hibánál több van, akkor folytatjuk a teljeset.
- ✚ Típushibaként jelentkezik a hosszú és rövid mássalhangzók megkülönböztetése.

✚ 3 része van:

- váltóhangos szópair (pl.:pont – bont, mer –mér)
- ejtés helyessége
- nem kap képi segítséget azonosságot vagy eltérést kell észre vennie:

(pl.: gördül – görbül, móka – móka)

Fejlődése spontán. „Iskolába lépéskor a gyerekek 40 %-ának fejletlen ez a készsége.”

¹⁷Beszédhibák, olvasási, helyesírási problémákat okozhat. Fejlődés nagy része az óvodáskorban (nagycsoportban történik, de vannak olyan gyerekek is, akiknél az iskola első 2 éve is eltolódik)

Vizsgálat előtt: (szocializáció 3. a., 3. b. pontját rögzítem)

3. a.: Kapcsolatfelvétel megfigyelése, rögzítése

3. b.: Erkölcsei érzék (Jutka..)

Teszt felvétele

A beszédhanghallás vizsgálata közben a feladatvállalás megfigyelése (3.c.)

A beszédhanghallás szerepe az olvasás folyamatában

- Az olvasás, írás elsajátításához nélkülözhetetlen a hangzódifferenciálás.
- Fonológiai tudásra van szükség (szótagolás, szó eleji, végi hangok felismerése, a beszédhang és a betűalak egyeztetése)
- Ha a beszédhangok felismerése gyengén működik, akkor a betű és a fonéma kapcsolata megnehezül.
- Ha kevés időt fordítunk a hangzódifferenciálás fejlesztésére, megnehezítjük az olvasás tanulását

¹⁶ Nagy József – Józsa Krisztián – Vidákovich Tibor – Fazekasné Fenyvesi Margit: Az elemi alapkészségek fejlődése 4-8 éves életkorban. MOZAIK KIADÓ, Szeged 2004, 18.pp. 18-29.p.

¹⁷ http://janus.ttk.pte.hu/tamop/tananyagok/tukacs_ink_int/docbook/ar01s19.html

A beszédhanghallás szerepe a helyesírás folyamatában

- Alapja az auditív tagolás képességének megfelelő működése.
- Írásban a gyerekek minden hangot fel kell fognia és a sorrendet is pontosan kell észlelnie.

Beszédhanghallás fejlesztése, akkor lesz eredményes, ha a gyerekekkel naponta 5 – 10 percet gyakorolunk!

Felhasználható könyvek a Beszédhanghallás fejlesztéshez:

- Gönczö Ferencné: **Beszédfejlesztés, anyanyelvi nevelés**
- Difer Programcsomag: **Beszédhanghallás fejlesztése 4 – 8 éves korban** MOZAIK KIADÓ
- Dr. Gósy Mária: **A beszédészlelés és beszédmegértés fejlesztése óvodásoknak**
- Szakácsné Kupeczki Éva: **Játék a hangokkal**

A játékokról bővebben a következő bázisintézményi programunkon beszélünk.

4. Tapasztalati következtetés¹⁸

- ✚ Egyéni helyzetben történik a vizsgálat.
- ✚ Könnyítés képen zárójelben a válasz a vizsgálat végzőnek.
- ✚ Első felméréskor fél tesztet végzünk, majd duplázzuk a megkapott eredményt.
- ✚ Ha teljes tesztet veszünk fel, akkor 2. alkalommal már csak a rossz válaszokat kell megismételni.
- ✚ Minden feladat csak egyszer olvasható fel, az ismétlés nem megengedett.
- ✚ a tudásszerzés, a tanulás kritikus feltétele pedig többek között a **TAPASZTALATI KÖVETKEZTETÉS**
- ✚ **Ennek eredménye az iskola szövegértést vetíti előre.**
- ✚ A gyerek nem fogja érteni a tanári magyarázatot, a tankönyvi szövegeket, ha kezdő vagy előkészítő szinten van.
- ✚ Befolyásolja a mérés eredményét: szülők nyelvi kultúrája, iskolázottsága.
- ✚ Spontán fejlődés nagyobb része az iskoláskor előtti időszakra esik. A fejlődés az iskolai évek alatt jelentősen lelassul.
- ✚ Fejlesztés szóba jöhető módszerei: Mese. Kötetlen tanórai beszélgetés, az olvasás. Fejlesztés érdekében nincs szükség külön tanórára, speciális külön tananyagra.
- ✚ Az iskolában ez az elmaradás komoly következményekkel járhat, mivel megakadályozhatja a hallott vagy **olvasott szöveg értését**, és ezáltal a tanári magyarázat, tankönyvi szövegek megértését.

Pl.:

Minden gyerek szeret játszani. Panni gyerek, tehát ... (szeret játszani).

Ha a gólyának eltörik a szárnya, akkor nem tud repülni. Most el tudott repülni, tehát (nem tört el a szárnya.)

Sématisíp	Példafeladat
Kijelentéslógikai sémák	
„lépés”	Ha játékokat kapok, akkor örülök. Most játékokat kaptam, tehát... (örülök).
„visszalépés”	Ha nem vagyok ügyes, akkor az anyukám nem dícsér meg. Most az anyukám megdicsért, tehát... (ügyes voltam).
„választás”	Vagy felhős az ég, vagy süt a nap. Most nem süt a nap, tehát... (felhős az ég).
„lánc”	Ha eszek, akkor piszkos leszek; és ha piszkos leszek, akkor kikapok. Tehát ha eszek, akkor... (kikapok).
Predikátumlógikai sémák	
„lépés”	A gyerekek még nem felnőttek. Pistike gyerek, tehát... (még nem felnőtt).
„visszalépés”	Ha egy állatot nem szeretünk, akkor nem simogatjuk. A macskát simogatjuk, tehát... (szeretjük).

3. táblázat. A tesztekben szereplő következtetési sémák típusai

5. ábra

Sématisíp	1. tesztváltozat 1-16.	2. tesztváltozat 17-32.
Kijelentéslógikai sémák		
„lépés”	6., 7.	23., 26.
„visszalépés”	5., 12.	25., 28.
„választás”	1., 3., 9., 10.	17., 20., 22., 27.
„lánc”	11., 13., 14., 15.	19., 29., 30., 31.
Predikátumlógikai sémák		
„lépés”	2., 4.	18., 24.
„visszalépés”	8., 16.	21., 32.

Melyik példa milyen sématisíp: Az elemi alapkészségek fejlődése 4-8 éves életkorban c. könyv 55. oldalon részletesen megemlíti.

Ennek a részképességnek a **fejlesztése szintén mesével történik.**

¹⁸ http://janus.ttk.pte.hu/tamop/tananyagok/tukacs_ink_int/docbook/ar01s21.html

Mérés menetének felvétele:

Erkölcsei érzék Jancsi (4.a. szocializáció)

Tapasztalati következtetés vizsgálata, rögzítése.

Közben figyelem a gyerekeknél: (szocializáció 4.b., 4. c, 4. d, 4. e, oszlop)

4. b: feladatvállalás

4. c: feladattartás, kitartás

4. d: érzelmi viszonyulás

4. e: koncentráció

Fejlesztés mesékkel

Pl.: A kiskakas gyémánt félkrajcára

- Beszélgetést kezdeményező kérdések:
 - Miért aludt ki a tűz? Ki eresztett vizet a tűzre?
 - Mi történik a tűzzel, ha vizet eresztünk rá?
 - Szerintetek létezik-e a kiskakas?
 - Biztos, hogy kialszik a tűz, ha a kiskakas vizet ereszt rá?
 - Mit tesznek a felnőttek, ha tűz van?
 - Bármilyen víz eloltja a tüzet?... stb.

Játékok:

- i. Mi változott meg,
- ii. Igaz – hamis állítások
- iii. Látható események következményeinek / előzményeinek kitalálása
- iv. Nyomkereső

Felhasználható könyv a fejlesztéshez:

Nagy József: FEJLESZTÉS mesékkel – Az anyanyelv, a gondolkodás fejlődésének segítése mesékkel 4-8 éves életkorban. MOZAIK kiadó – 2009.

5. Relációs szókincs¹⁹

Reláció: ezek a szavak dolgok, tulajdonságok, folyamatok (történetek, események, cselekvések) közötti viszonyokat, relációkat fejeznek ki.

- ✦ Mérés egyénileg történik, minden gyereket más tesztváltozattal mérünk. A tesztváltozat számát leírjuk. (4 tesztváltozat van)
- ✦ Teszt felépítése:
 - **Térbeli viszony** (8) megmutatása – *alatt, kint, előtt, balra, mögé, közé ...*
 - **Mennyiség** (4) felismerés – *páros, negyed kevés ...*
 - **Cselekvést igekötővel** (4) – *rálép, átlép, belelép*
 - **Időbeli helyzet** (4) – *délután, tavasz...*
 - **Hasonlósági viszony** (4) – *legrövidebb, ugyanolyan magas, legkisebb*

Fejlesztés fő eszköze a mese. Naponta kétszer 2 – 5 perc, azokról naponta 5- 8 perces beszélgetést kezdeményezzünk. Negatív minősítés szigorúan tilos.

Teszt felvétele:

Vizsgálat előtt: (szocializáció 5. a., 5. b. pontját rögzítem)

5. a.: Kapcsolatfelvétel megfigyelése, rögzítése

5. b.: Erkölcsi érzék (Mari..)

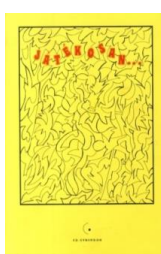
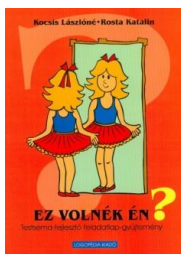
Teszt felvétele. (4 féle teszt közül lehet választani. A kérdéseket abc sorrendben kell feltenni.)

A relációs szókincs vizsgálata közben a feladatvállalás megfigyelése (5.c.)

6. a.: Erkölcsi érzék (Laci...)

Felhasználható könyv a fejlesztéshez - Relációs szókincs

- Kocsis Lászlóné-Rosta Katalin: **Ez volnék én?** kiadó: Logopédia KKT ...
- Csabay Katalin: **Lexi, Lexi iskolás lesz**
- Dr. Németiné Borbás Andrea (szerk.): **Játékosan.** Játékgyűjtemény a rész képességek fejlesztéséhez. EU – Synergon 2002.
- Fejér Zsolt: **Csoszogó** - MOZAIK oktatási Stúdió – Szeged, 1994
- Gönczö Ferencné: **Beszédfejlesztés és anyanyelvi nevelés** Tóth könyvkereskedés, 2003
- Kriston – Bordi Zsuzsanna: **Difer fejlesztő füzetek** (Tájékozódás) Mozaik kiadó 2009

¹⁹ http://janus.ttk.pte.hu/tamop/tananyagok/tukacs_ink_int/docbook/ar01s18.html

6. Elemi számolási készség

Eszköz igény:

- ✚ A vizsgálat gyerekenként 15-20 percet vesz igénybe
- ✚ 20 db pálcika, állatfigura
- ✚ A vizsgálat hat lépésből áll:
 1. **Számlálás** *feladatra annyi pontot adunk, ameddig akadozás és kihagyás nélkül tudott számolni. Max. 21. a két szám között 5 mp adunk.*
 2. **Számkörök átlépése**
 3. **Számlálás visszafelé**
 4. **Műveletek pálcikákkal** *(kiszámlálás, hozzászámlálás, elvétel, bontás, csoportosítás)*
 5. **Számképfelismerés**
 6. **Számolvasás**

A hat szubteszt csoportosítása:

1, 2, 3: számlálás

4, 5, 6: Manipulatív számlálás

számkép-felismerés

számolvasás

} vizsgálata

Mérés menetének felvétele:

Elemi számolási készség vizsgálata, rögzítése.

Közben figyelem a gyerekeknél: (szocializáció 6.b., 6. c, 6. d, 6. e, oszlop)

- 6. b: feladatvállalás
- 6. c: feladattartás, kitartás
- 6. d: érzelmi viszonyulás
- 6. e: koncentráció

Ha az óvodás a nagycsoportos szintet teljesíti, akkor is csak kezdő szinten marad.

Felhasználható könyv a fejlesztéshez - Elemi számolási készség

- Büchler Júlia: **Ötlettár**
- Tamás Eszter: **Számolvasó** Dinasztia tankönyvkiadó
- **Színezd ki ... és számolj te is** számoláskészséget fejlesztő feladatlap
- Csonkáné Polgárdi Veronika: **Számolás 1.** kiadó: Logopédia KKT ...
- Kriston – Bordi Zsuzsanna: **Difer fejlesztő füzetek** (Írás, Számolás) Mozaik kiadó 2008
- Józsa Krisztián Dr.: **A számolás fejlesztése 4-8 éves életkorban** Mozaik kiadó 2017

7. Szocialitás

„A szocialitás a csoport, a társadalom szociális értékrendje, jogrendje, eszmerendszere, szokásrendszere, szociális aktivitásának rendszere, továbbá a személyiség szociális kompetenciája (szociális motívum-, minta-, szokás-, készség-, képesség- és ismeretrendszere), valamint a személyiség szociális aktivitása (szociális magatartása, viselkedése). A szocialitás fejlettségének háromfokú értékskálája: antiszocialitás, lojalitás, proszocialitás. A 4-8 éves gyerekek szocialitása, vagyis szociális kompetenciája fejlettségének értékelése szociális aktivitásuk kiváltása és megfigyelése alapján történt.”²⁰

A 3 napos vizsgálat során a gyerekeknél folyamatosan nézzük és pontozzuk:

- kapcsolatfelvételt, társakhoz való viszonyt, feladatvállalást, feladattartást, erkölcsi érzéket.

Tehát a szocialitás pontjait a 3 nap alatt kapjuk meg.

Játékok:

- Ismerkedési és kapcsolatteremtő játékok
- Társas kapcsolatok fejlesztése
- Önismeret
- Társak ismerete
- Bizalomjátékok
- Együttműködést fejlesztő játékok
- Lazító, koncentrációs játékok
- Interakciós játékok
- Szabályok megértése, betartása
- Kommunikációt fejlesztő játékok

Felhasználható könyv a fejlesztéshez - Szocialitás

- Zsolnai Anikó: Difer Programcsomag: A szocialitás fejlesztése 4 – 8 éves életkorban. Mozaik Kiadó, 2006.

²⁰ www.edu.u-szeged.hu/difer/index2.html

Én egy **kiegészítő mérést** is szoktam végezni a nagycsoportosoknál.

A mérőanyag, amivel a vizuomotoros koordinációt vizsgálom a gyerekeknél: **Diszlexia előrejelző gyorsesztt II.**

Ez véleményem szerint egy hiányterülete a DIFERnek.

Felhasznált irodalom:

- www.edu.u-szeged.hu/difer/index2.html
- www.oh.gov.hu/korabbi_meresek/orszagos_meresek
- <http://www.edu.u-szeged.hu/difer/?pid=bemutatas>
- <http://www.edu.u-szeged.hu/difer/?pid=keszsegek>
- http://janus.ttk.pte.hu/tamop/tananyagok/tukacs_ink_int/docbook/ar01s17.html
- http://janus.ttk.pte.hu/tamop/tananyagok/tukacs_ink_int/docbook/ar01s22.html
- http://janus.ttk.pte.hu/tamop/tananyagok/tukacs_ink_int/docbook/ar01s19.html
- http://janus.ttk.pte.hu/tamop/tananyagok/tukacs_ink_int/docbook/ar01s21.html
- Nagy József – Józsa Krisztián – Vidákovich Tibor – Fazekasné Fenyvesi Margit: Az elemi alapkészségek fejlődése 4-8 éves életkorban. MOZAIK KIADÓ, Szeged 2004.
- Diagnosztikus Fejlődésvizsgáló Rendszer MOZAIK KIADÓ
- Miskolcziné Radics Katalin, Dr. Nagy József: Difer-programcsomag: Írásmozgás-koordináció fejlesztése 4 – 8 éves korban. Mozaik kiadó 2007
- Nagy József: Fejlesztés mesékkal – Az anyanyelv, a gondolkodás fejlődésének segítése mesékkal 4 - 8 éves korban. MOZAIK KIADÓ, Szeged 2009.
- Fazekasné Fenyvesi Margit: Difer-programcsomag: Beszédhanghallás fejlesztése 4 – 8 éves korban. Mozaik kiadó 2006
- Zsolnai Anikó: Difer Programcsomag: A szocialitás fejlesztése 4 – 8 éves életkorban. Mozaik Kiadó, 2006.

A szülőknek adott értékelőlap:

.....
név

Kedves Szülők!

Elvégeztem a kontroll méréseket az eredményes iskolakezdés érdekében.

Difer mérés alapján akkor zökkenőmentes az iskola kezdés, ha **maximum 1 KEZDŐ szakasza** van a gyerekeknek.

Az **ön gyerekének kezdő szakasza**

A FELMÉRT részképességek elért szintjei 2017/2018 tanév elején:

○ írásmozgás-koordináció fejlettsége

A megfelelő **írásmozgás-koordináció** a sikeres írástanulás nélkülözhetetlen feltétele. A finommotorika fejlesztése segíti a gyermeket, hogy iskolai írásmunkáit megfelelően tudja elkészíteni. A szépírás, a vonalközben való tájékozódás, a szabályos betűalakítás a szem és kéz koordinált működése nélkül nem jöhet létre.

előkészítő szint 0 – 21 % kezdő szint 25 – 45 % haladó szint 50 – 67 % befejező szint 68 – 90 % optimum

Ceruzafogása:

Természetes irány:

○ az olvasási készségét a beszédhallás fejlettsége határozza meg.

előkészítő szint 0 – 50 % kezdő szint 52 – 68 % haladó szint 70 – 78 % befejező szint 80 – 88 % optimum

○ A nyelviileg közölt információk vételének egyik alapvető feltétele a relációs szókincs fejlettsége.

A **relációs szókincs** szavai térbeli és időbeli viszonyokat, történések, események közötti összefüggéseket fejeznek ki. A tájékozódás megtanulása, a kapcsolatok gyors felismerése lehetővé teszi a szöveg pontosabb megértését. A fejlődő beszédértés, a gyarapodó szókincs segítségével bővül a kisiskolások beszéd útján szerzett élményeinek köre.

előkészítő szint 0 – 45 % kezdő szint 50 – 67 % haladó szint 71 – 79 % befejező szint 83 – 86 % optimum

.....
.....

○ a matematikatanítás az **elemi számolási készség** fejlettsége.
Az **elemi számolási készség** elsajátítása az óvodás- és kisiskolás-kor egyik legfontosabb feladata. Ez teszi lehetővé az alpműveletek tanulását, a sikeres iskolai matematikatanulást.

előkészítő szint 0 – 48 % kezdő szint 50 – 69 % haladó szint 71 – 79 % befejező szint 81 – 89 % optimum

számlálás:

számlálás visszafelé:
.....

műveletek pálcikákkal:

számkép felismerés:

számolvasás:

- a tudásszerzés, a tanulás kritikus feltétele pedig többek között a **tapasztalati következtetés és a tapasztalati összefüggéskezelés** képességének fejlettsége.

Tapasztalati következtetés: szint

Tapasztalati összefüggés: szint

- az eredményes iskolakezdés döntő feltétele a **szocialitás** fejlettsége.

előkészítő szint 0 – 49 % kezdő szint 50 – 64 % haladó szint 65 – 74 % befejező szint 75 – 84 % optimum

Difer index:

A kiegészítő mérések alapján **fejlesztendő területe** a gyerekének:

sorritmus sordísz alak – háttér térháló azonosság – különbség

Miért fontosak ezek a képességek?

- **Soralkotás, sorritmus:** ha a sorrend rossz, nagyság nem egyforma, valószínűsíti az írásproblémát.
 - **Biztos alak – háttér megkülönböztetés:** Fontos, hogy gyerek ki tudja választani a számára fontos információt. Betűfelismeréshez, olvasáshoz szükséges képesség. Fontos, hogy tudjon elvonatkoztatni a zavaró körülményektől. Ellenkező esetben figyelmét a háttér ingerli, elvonja figyelmét az olvasott szövegről, tekintete ugrál.
- Olvasási nehézség, szövegértési nehézség**
- **Azonosságok felismerése, különbözőségek felismerése** (hasonló alakú betűket téveszt. Írott, nyomtatott betű): betűfelismeréshez szükséges képesség.

Gyereke hangképzése: pontos fejlesztésre szorul.

Hibásan képzett hangok:

.....

Felmérések alapján **fejlesztő foglalkozást** javaslom nem javaslom.

Óvónőkkel egyeztetve, megbeszélve

szükségesnek tartjuk

nem tartjuk szükségesnek

gyermeke kivizsgálást a **Szakszolgálatnál**.

Ha kérdésük lenne bármivel kapcsolatosan várom Önöket az iskolában!

Tisztelettel:

.....

Krepsz - Kapai Bernadett

gyógypedagógus, tanítónő